

12.5.2021

Eduskunnan sivistysvaliokunta
Asiantuntijalausunto

Aika: perjantai 14.5.2021 klo 11.30

Asia: VNS 1/2021 vp Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko

Ammatillisen koulutuksen ja vaativan erityisen tuen näkökulmasta Suomeen tarvitaan selkeää koulutuspoliittinen visio ja riittävä ohjeistus siihen pääsemiseksi. Koulutuksenjärjestäjät tarvitsevat ennen kaikkea riittävän tuen, ohjauksen ja resurssit toiminnan toteuttamiseksi.

Vaativan erityisen tuen näkökulmasta koulutuspoliittinen selonteko sisältää hyviä ja selkeitä tavoitteita, kuten:

- Tuetaan monimuotoisen koulutuksenjärjestäjäkentän ylläpitämistä
- Riittävien resurssien huomioiminen toiminnan laadukkaalle toteuttamiselle
- Digitalisaation merkityksen vahvistaminen edelleen
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin paraneminen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa
- Kaikille riittävien perustaitojen ja oppimisen perusedellytysten varmistaminen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa
- Toisen asteen koulutuksen raja-aitojen madaltaminen huomioiden, että lukiokoulutuksella ja ammatillisella koulutuksella on omat piirteensä, omat tavoitteensa ja omat tehtävänsä.
- Opetus- ja ohjaushenkilöstön erityispedagogisen osaamisen kehittäminen
- Maahanmuuttajataustaisten opintojen etenemisen edellytyksenä kielitaidon ja oppimisen perustaitojen vahvistaminen sekä tuen tarpeiden huomioiminen
- Jatkuvalle oppimiselle luodaan mahdollisuuksia myös osatyökykyisten täsmätyölle.
- Koronakriisistä toipumisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota heikoimmassa asemassa oleviin.

Koulutuspoliittinen selonteko tarvitsee mielestämme lisää selkeää konkretiaa ja ohjausta tavoitetilan saavuttamiseksi. Selonteko vaatii esimerkiksi:

- Huomattavasti tiukempaa ohjausta koulutuksenjärjestäjäverkon kehittämiseksi ja koulutuksenjärjestäjien määrän vähentämiseksi yhdistymisten kautta
- Yksilöllisyyden huomioimista ammatillisessa koulutuksessa
- Osaamisperusteisuuden ylläpitämistä
- Ammatillisen koulutuksen arvostamista ammattiin, ei pelkästään tutkintoon tai jatko-opintoihin, johtavana koulutuksena
- Koulutuspoliittisen selonteon toimenpiteiden toteutuksessa huolehdittava, että normiohjaus ja resurssiohjaus toteutetaan samanaikaisina.
- Monialaisen yhteistyön vaikuttavuuden ja oikea-aikaisuuden varmistamista jo varhaiskasvatuksesta alkaen.
- Ammatillisten perustutkintojen yhteisten tutkinnon osien lisäämisessä huolehdittava siitä, ettei osaamisen hankkimisen teoriapainotteisuus lisäänty. Yhteiset opinnot on oltava integroitavissa ammatillisiin opintoihin.

12.5.2021

- Työelämän muutoksiin vastattaessa on jatkuvassa oppimisessa huomioitava myös toimintakyvyn muutoksista aiheutuvat tuen tarpeet.
- Digitalisaatiota hyödyntämällä voidaan vastata myös vaativan erityisen tuen ammatillisen koulutuksen saatavuuteen valtakunnallisesti. Tämä edellyttää vahvaa (keskitettyä) alan osaamista ja yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.
- Henkilöstömitoituksia pohdittaessa on huomioitava opettajien työn ohella myös ohjaajien tekemä työ.
- Inklusio-ajattelussa huomioitava yksilön voimavarat, oppimis- ja työskentelyvalmiudet, yhteistyötaidot sekä arjen taidot.
- Vaativan erityisen tuen koulutuksen järjestäjien erityispedagogisen osaamisen hyödyntäminen oppilaitosten yhteistyössä mahdollistaa osaamisen hankkimisen yhdenvertaisesti.
- Vammaiset henkilöt eivät ole yksi yhtenäinen ryhmä ja vaativan erityisen tuen tarve voi syntyä monenlaisista toimintakyvyn tekijöistä.
- Suomen koulutusjärjestelmän yksi vahvuus on vaativan erityisen tuen ammatillinen koulutus, erityisesti Telma-koulutus, myös eurooppalaisessa vertailussa. Tämä on syytä ottaa huomioon koulutusviennin suunnittelussa.

Kaiken kaikkiaan koulutuspoliittinen selonteko on hyvä yleiskuvaus toiminnasta. Ollakseen riittävän vahva visio, se tarvitsee konkretiaa ja vahvempaa tavoitteellista ohjauksellista näkökulmaa. Selonteossa on pystyttävä osoittamaan selkeät roolit sekä vastuut rahoittajan, päättäjien ja koulutuksenjärjestäjien kesken. Valtion oikea-aikainen ja riittävä normiohjaus, resurssiohjaus sekä informaatio-ohjaus varmistavat tavoitteiden saavuttamisen. Hankeohjausta on kehitettävä nykyisestä sirpaleisuudesta hallitumpiin kokonaisuuksiin ja pohdittava myös sen siirtämistä osaksi resurssiohjausta. Informaatio-ohjausta täydennetään arvioinneilla toimenpiteiden toteutumisen varmistamiseksi.

Seija Karvonen
koulutustoiminnan johtaja
Ammattiopisto Luovi
seija.karvonen@luovi.fi
puh. 040 319 3733
luovi.fi